

Kommunal- og distriktsdepartementet
Akersgata 59
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Dato: 1. desember 2023
Deres ref.:
Vår ref.: 23/08935

Innspill til ny nasjonal digitaliseringsstrategi

Vi viser til departementets invitasjon til å komme med innspill til den nye nasjonale digitaliseringsstrategien som regjeringen har startet arbeidet med.

Norges Bank skal blant annet fremme stabiliteten i det finansielle systemet og et effektivt og sikkert betalingssystem. Et effektivt betalingssystem er en forutsetning for en velfungerende økonomi og økonomisk stabilitet. Betalingssystemene, øvrig finansiell infrastruktur og finansielle tjenester har følgelig en naturlig plass i en ny nasjonal digitaliseringsstrategi. Våre innspill er avgrenset til disse temaene.

Betalingsystemets rolle i økonomien

Norge har ligget i front internasjonalt med digitalisering av finansiell infrastruktur siden 1960-tallet. Dette inkluderer blant annet at vi tidlig tok i bruk sikre betalingskort med microchip og at verdipapirmarkedet ble digitalisert. Bruken av kontanter og papirbaserte betalingstjenester er lav. Digitaliseringen og utviklingen av betalingssystemet har i stor grad kommet etter initiativer fra markedsaktørene selv, som på tross av konkurransen dem imellom, har gått sammen om å bygge felle-løsninger.

Denne innovasjonen og evnen til samarbeid er viktige årsaker til at vi har et godt betalingssystem i Norge. De fleste opplever at de kan betale sikkert, relativt raskt og på måter som er tilpasset deres behov. De samlede samfunnsøkonomiske kostnadene knyttet til betaling er relativt lave i Norge, noe som i stor grad skyldes gode digitale løsninger.

Samtidig må betalingssystemet utvikles videre, slik at det også i fremtiden vil være sikkert og effektivt å betale i norske kroner. Alle sektorer er i større eller mindre grad avhengig av den finansielle infrastrukturen og tjenestene som leveres fra den. Samtidig er den finansielle infrastrukturen selv avhengig av annen kritisk infrastruktur som strøm, tele og internett. Tiltak som øker effektiviteten, sikkerheten og beredskapen i annen kritisk infrastruktur, har derfor betydning for betalingssystemet. Tiltak for å styrke den digitale sikkerheten er en naturlig del av en ny nasjonal digitaliseringsstrategi.

Norges Bank har ved flere anledninger pekt på at betalingssystemet og andre kritiske samfunnsfunksjoner er avhengige av noen få sentrale IT-leverandører og datasentre. Konsentrasjon og utkontraktering medfører både gevinster og risikoer. Utkontraktering legger til rette for at stordriftsfordeler kan utnyttes ved at flere benytter samme leverandør. Profesjonelle IT-leverandører kan ha både ressurser og kompetanse til å utvikle mer robuste løsninger enn de enkelte aktørene har hver for seg. At flere aktører i betalingssystemet har utkontraktert IT-leveranser til de samme leverandørene, innebærer samtidig en konsentrasjonsrisiko. Dersom en sentral IT-leverandør til betalingssystemet feiler, kan store deler av betalingssystemet bli rammet.

Sikkerhet og beredskap er en viktig del av en digitaliseringsstrategi

Sikkerhet og god beredskap er en grunnleggende forutsetning for et effektivt betalingssystem. Feil og avbrudd i den finansielle infrastrukturen kan svekke mulighetene til å gjennomføre betalinger og gi store samfunnsmessige konsekvenser. Den geopolitiske utviklingen har gitt et mer skjerpet risiko- og trusselbilde. Det er derfor nødvendig å styrke beredskapen. Norges Bank deltar for tiden i utredninger av mulige beredskapsløsninger som er uavhengige av det ordinære betalingssystemet, og som kommer i tillegg til enkeltsystemenes kontinuitets- og beredskapsløsninger.

Truslene mot grunnleggende nasjonale interesser og kritisk infrastruktur kommer i stadig større grad fra det digitale rom. Når bruken av digitale løsninger øker, utvides også angrepsflatene. Cyberangrep blir brukt av private trusselaktører og nasjonalstater, og kan være et verktøy i krig og konflikt. Vellykkede angrep mot kritiske funksjoner kan true finansiell stabilitet og svekke mulighetene til å gjennomføre betalinger. Grunnleggende samfunnsfunksjoner for privatpersoner, næringsdrivende og offentlig virksomhet kan rammes.

Et cyberangrep rammer i første omgang det foretaket som er under angrep. Alle har et selvstendig ansvar for å sikre egne systemer. Foretakenes evne til å motstå og håndtere angrep er den viktigste delen av forsvaret mot cyberhendelser. Men et angrep på et enkeltsystem kan raskt få konsekvenser for andre deler av den finansielle infrastrukturen. Derfor er samarbeid om beredskapstiltak viktig.

Kontanenes rolle i en digitalisert hverdag

Kontanter er de eneste betalingsmidlene privatpersoner kan ha som er en fordring på Norges Bank. Og de er tvungne betalingsmidler i Norge. Digitaliseringen av betalingssystemene har medført betydelige fordeler. Samtidig er det fremdeles noen grupper i befolkningen som ikke har tilgang til eller har problemer med å bruke elektroniske betalingsinstrumenter. Det kan for eksempel være eldre og barn, eller personer med nedsatt funksjonsevne. I et effektivt betalingssystem må også slike grupper kunne betale på en tilfredsstillende måte – for eksempel med kontanter. Kontanter har fortsatt en viktig rolle som en del av beredskapen dersom andre betalingsløsninger svikter – og vil ha det også fremover.

Norges Bank vurderer om publikum i tillegg til kontanter bør ha tilgang til digitale sentralbankpenger. Det kan sikre tilgang på et oppgjørsmiddel alle har tillit til, også på nye betalingsarenaer, og legge til rette for ansvarlig innovasjon og bedre betalingsberedskap. Frem til 2025 vil vi analysere muligheter ved og konsekvenser av å innføre slike penger, samt teste og vurdere løsninger det kan være aktuelt å innføre.

Tokenisering og kryptoaktiva

Internasjonalt er det mange aktører, både myndigheter og private, som eksperimenterer med å utnytte nyvinninger innen kryptografi og desentralisert teknologi for å effektivisere registrering, oppbevaring og handel med ulike typer eiendeler. Dette omtales ofte som tokenisering og berører mange politikkområder på tvers av ulike myndigheters ansvarsområder. Også på dette området er det viktig å fremme ansvarlig innovasjon, slik at potensielle gevinster kan realiseres samtidig som risiko håndteres og reduseres, blant annet gjennom regulatoriske rammebetingelser.

Et nytt regelverk for kryptoaktivamarkedene (MiCA) ventes å gjelde i EU/EØS neste år. Noen typer risiko knyttet til kryptoaktiva er dekket av generelt regelverk. Det er samtidig behov for at spesialregelverk for kryptoaktiva utvikles videre. Også andre rammebetingelser kan påvirke omfanget av aktivitet knyttet til kryptoaktiva i Norge. Et internasjonalt regelverk er viktig. Norske myndigheter bør likevel vurdere om det er behov for å gå raskere frem enn å vente på internasjonale regulatoriske løsninger.

Gevinster og risikoer knyttet til tokenisering og kryptoaktiva og tilhørende behov for regulering kan være tema i en nasjonal digitaliseringsstrategi.

Med hilsen

Torbjørn Hægeland

Direktør finansiell stabilitet

Knut Sandal

Direktør

Elektronisk signert / Signed electronically:

1.12.2023, Torbjørn Hægeland

1.12.2023, Knut Gulleik Sandal

[Click here to enter text.](#)

